

Oglaš, pripisane itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cijenika ili po dogovoru.

Sve predbrojbu, oglase i šalje se naputnicom ili položicom pošt. štedionice u Beča na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko lat na vrijeme ne primi, neka to javi odpravništva u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Cekovnog računa br. 847-849.

Telefon tiskare br. 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

«Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari». Narodna poslovice.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju neopdisan i ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata na poštarnom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake, odnosno K 2-50 na ili K 5—, odnosno K 2-50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina. Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h, za ostali 20 h, koji u Puli toli izvan iste.

Uredništvo i uprava nalazi se u »Tiskari Legija i dr. Via Glialla br. 1 kamo neka na nazlovljavu sva pisma i predplata.

odgovorni urednik i izdatelj Jerko J. Mahulja.

U nakladi tiskare Lagija i dr. u Puli ulica Giulla 1.

Glavni suradnik prof. M. Mandić u Treta.

Neprijatelji Austrije gaze Hrvatsku.

Proverbalna je već ne samo u Austriji nego i u stranim državama postala činjenica, da se u Austriji vlada netaktilno na Hrvatima i Slavenima, tako, da narodi stranih država apostrofiraju vladavinu Austrije riječima: Austrija vjernost i odnost nagradjuje nezahvalnošću i kaznom. Taj sistem uporno provodjaju Nijemci, koje pomažu takodjer Talijani, koji su prozreli cilj Niemaca, jer ide i njima u prilog. Tu ni jedni ni drugi ne idu za momentalnim uspjesima niti za strankarskim interesima, pošto znademo svi, da i Niemci i Talijani Austrije jedini uživaju u Austriji povlastice, koje sistem Slavenima uporno krati. U podkriepu tog da ne spomenemo drugo, dosta je spomenuti jezično pitanje, koje je u prilog samo tih dviju narodnosti, usprkos toga, što austrijski sistem vladavine proglašuje, da nema uredovnog državnog jezika, ali ipak faktično se svuda podržaje i narivava u cijeloj poli države njemački, a kod nas na jugu i talijanski jezik.

Time i drugim načinom poliskivanja dapače izazivanja Slavena — izključujemo galičke Poljake — austrijski vlastodršci sa Niemcima i Talijanima konačno teže za time, da svoje narode pridruže celinama, koje samostojno postoje i slobodno se razvijaju.

Vladajući sistem sve to pripušta prikriveno i po našoj rečenici „da se vlah ne dosjeti“, znade kadgod upotriebiti „poslojeće zakonske mjera“ i kazniti vehementnije izljeve Niemaca i Talijana. Sve to je samo pijesak u oči nama Slavenima, držeći nas toliko naivnima, ko da ne proziremo njihovu konačnu svrhu.

Istaknuvši sve to otvoreno, izjavljamo, da smo i bit ćemo veliki protivnici ovakove Austrije.

Znano je svakomu, koji nije sliep kod zdravih očiju, da bez Slavena nebi naša

monarkija obstojala niti jedan dan. Kad bi se Slaveni stavili na stanovište Niemaca svih dlaka i Talijana, nestalo bi onim časom habsburške monarkije. Zar pretjerujemo? Sjetimo se historije od najstarije do najnovije; prolitajmo makar i školske atlase nazad šestdeset godina, ako nećemo starije, tad ćemo iz njih naučiti se i naći dokaze našim tvrdnjama. Tima samo dokumentima posljedjen nam je trud, da iz našama činjenice, koje su po Austriju bile kobne baš usljed sliepoga sistema, premda smo uvjereni da takova nije mogla obstojati, kao što ne može ni ovakova dugo.

Slaveni Austrije, a specijalno Hrvati, osobito u najnovijem razvitku iste a baš u dugogodišnjoj vladavini našeg siedog Vladara, bili su glavno uporište monarkije, što dokazuje najnovija historička činjenica, upokorenje Madjara i objestnih Niemaca pomoću Slavena odnosno Hrvata.

Spas dinastije po Slavenima nagradjuje nam danas vladajući sistem gorkim razočaranjem, podizanjem vješala u Hrvatskoj. I baš za to, što mi Slaveni ne uzvraćamo nezahvalnost sa nezahvalnošću, zovu nas Niemci i Talijani robovima svake vlasti.

Ali se varaju i u svojoj učenosti. Mi Slaveni ne damo da propadne Austrija; tom njihovom cilju ne idemo na liepak. Slaveni a posebice Hrvati, prem zapriječeni kroz viekove pukom o ramenteu, da se bave učenom knjigom, ipak su baš pod pukom prozreli i uvidili, zašto ti tobože učeni Niemci i Talijani pomažu i podržavaju ovaj žalostni sistem, koji ide za uništenjem Austrije. (O Madjarima ne govorimo, jer će oni postati vrlo neznan faktor, čim prestane sadanji sistem.)

Zato mi Slaveni vodimo žilavu borbu proti tim neprijateljima našim i monarkije. Tu je uz monarkiju glavno vezana naša vladajuća dinastija, uz koju su Slaveni a naročito Hrvati, koji su posebice na Cetinskom saboru g. 1527. izabrali habsbursku kuću svojim vladarima i prigegli vjernost takovu, da ju ni nepraved-

nost vladajućeg sistema nije mogla sve do danas uskolebati.

Borit ćemo se, do potrebe i buniti, makar nas stajalo i krvi, ali uvijek za zakonite hrvatske kraljeve i careve austrijske, jer nećemo da služimo sistemu vladavine ni Niemaca ni Talijana ni Madjara. Naš cilj, naša borba usredotočena je za jaku i pravednu Austriju svim narodima i za vjernost i odanost vladajućoj kući. To je naša otvorena iskrena rieč, koju u srcu nose svi Slaveni Austrije. Hoće li pak najpozvaniji faktori Austriju po uzoru Niemaca i Talijana, onda nek se sjele one: perditio tua ex te . . . . jer porodice mogu izumrijeti ili inače nestati, ali narodi nikada, makar podigli na stotine vješala za hrvatski narod.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Izbori u trećem kotaru grada Pule. Za izbor zemaljskog zastupnika ispražnjenoj u trećem kotaru grada Pule, c. kr. Namjestništvo odredilo je dan 29 septembra t. g.

Taj izbor bio je već odredjen za 23. junija t. g., ali radi velikih falsifikacija, kojima je kamorra htjela pomoću nekotih činovnika na ovdajšnjem poreznom uredu lažno unieti u izborne listine do 60 svojih izbornika, a naših 38 izbornika htjela lažnim dokumentima izdanim po nekim činovnicima istog poreznog ureda brisati, vlada je bila prisiljena taj izbor odgoditi i naredila sastav novih izbornih listina. Sto se je tim činovnicima sa poreznog urada dogodilo radi lažnih službenih potvrda izdanih kamorri, ne znamo, samo vidimo te iste činovnike krivotvoritelje službenih potvrda, da vrše i nadalje službu na poreznom uredu.

Kako vrše tu službu ne smijemo pisati jer bi nas zatekla ista sudbina kao i ondn, kad smo prosvjedovali proti falsifikacijam

i zlorabih uredovnog položaja tih uzorčinovnika na poreznom uredu u Puli.

Upozorujemo naše izbornike u trećem kotaru, da ne propuste ničesa, što bi moglo koristiti našoj narodnoj stvari i poduzeti sve, da ovaj trači kotar — kotar Arene, tog najvećeg spomenika iz propale rimske dobe, na kom najviše ovdajšnji Talijani osnivaju i umišljaju talijanstvo grada Pule — padne u naše ruke, da taj predjel grada, prozvan i Croazia — bude na zemaljskom saboru Istre zastupan od čovjeka naše krvi i jezika, kako je to po pravu i zakonu već od prije moralo biti, kao što i pravica božja i ljudska zahtjeva, da u istarskom saboru bude sjedio pouzdanik onoga naroda, koji u velikoj većini obitava u tom kotaru, a to je naš hrvatski ili slovinski narod.

Talijani nametnuli su kandidatom za taj kotar jednog najgornusnijeg i najodurnijeg renegata dalmatinske Antichievica, čovjeka koji je beznačajno popljuvao uspomenu svojih roditelja i cieloga naroda. Za takovog beznačajnika, za takovog podlog čovjeka, koji je kadar tako gadno osramotiti i pogrditi svoj vlastiti rod i prodati se onoj nepoštenoj kamorri, koja znade samo krasti i varati, za takovog dešperaduna ne smije glasovati nitko, tko želi ostati pošten i pravi čovjek.

Izborne listine izložene. Kako javljamo na drugom mjestu, odredjen je izbor zemaljskog zastupnika za treći kotar grada Pule za dan 29. septembra t. g.

Za taj izbor izložene su već i izborne listine počam od 23. t. m. pa sve do 6. augusta uključivo, t. j. kroz 14 dana, u kojem roku imaju se podneti reklamacije za upis ili izbris koga iz listina, odnosno provesti svi eventualni popravci.

Pozivljamo s toga sve naše izbornike, da dodju pogledati u Narodni Dom ako su uneseni u izborne listine, i to do dana 6. augusta, jer kasnije neće biti vrijeme, da se provedu unosi ili ini popravci u izbornim listinama.

Iz glavne godišnje skupštine Družbe u Zametu.

(Nastavak.)

Eno nam škole u Raklju. Na glas, da će tamo Družba otvoriti školu, Lega se poturila i u istom mjestu otvorila svoju. Minula godina dvije i družbina škola potukla leginu, koja je sada zatvorena i čeka kupca. Sto se nije poduzelo protiv naše škole u Novoj Vasi. Nova Vas veliko je selo kraj samoga Poreča. Čak i porečki se je biskup umiješao, da nam ju satire. Kuku i moliku digose porečki Talijani protiv te škole, a činilo se, da će im i same školske oblasti nasjesti, tako su se već bile smrkle i namrštvile obrve izdavačale nam opomenu za opomenom. Ali škola je ostala i lijepo uznapredovala, a ovaj divan narod se je tako osvijestio, da je prigodom jedne nedavne zabave sabrao

za našu Družbu više nego li gdjejkoji naš inace veoma osvješteni i bogati gradici.

U Nerezinama nalazi se uz talijansku takodjer i hrvatska javna škola, ali Talijani su u tom mjestu otvorili zabavište i mamili u nj situu dječicu. Mnoga hrvatska mati dala se nagovoriti i upisala u to zabavište svoje maleno dijete, da joj time bude nekako olakočeno. Dijete je ostalo u zabavištu dvije ili tri godine, a učiteljica Talijanka znala mu je kroz vrijeme polahko udahnuti koju kapljicu tadjinskog otrova i primamiti ga u redovitu talijansku školu, gdje se to mrsko djelo nastavilo. To je eto onu našu školu oslabilo. Onda je naša družba otvorila u Nerezinama svoje zabavište i naša se je hrvatska škola u onom mjestu ponovno utvrdila. No i to malo zabavište zaglajalo Talijanima trista jada i gdjejgod mogu, nastoje, da bi ga uništili.

Čim se otvorila škola u Cresu, dobjezalo je pod njezin krov oko 300 djeca.

Što nisu sve Talijani poduzeli, da nam tu školu oslabe! Tko je što dugovao vlasteli, trebao je ili da plati ili da vadi dijete iz hrvatske škole. Ako je tkodog imao da ishoditi štogod kod občine, mogao je unapried znati, da će biti odbiven, ako se ispostavlilo, da mu je dijete u hrvatskoj školi. Onda se započelo sa šikanacijom družbinih učitelja.

Što je god mogla da izmisli malomjestanska zloba, sve se je poduzelo protiv naših učitelja, samo da ih se iz Cresu odstrani. Talijanske škole bile su do tada razštrkane po trošnim zgradama. Da se jače djeluje na svijet, podiglo se veliku razkopanu zgradu, u koju smjestiše sve mjestne talijanske škole. Pri tom se mislilo, da će se narod dati zavesti od izvanjskog sjaja i poslati svoju djecu u novu zgradu. Ni to nije pomoglo. Da se našu školu što više ponizi, Talijani namazaše noću družbinu zgradu svojim blatom. Naši pak nisu htjeli skinuti onog blata, već su

ga ostavili na mjestu, neka svi jet vid' kakva je ta razvikana talijanska kultura.

U ime te kulture ustali su Talijani i onda, kada su se dizale škole u Malom i Velikom Lošinju. Ali ih narod nije slušao. Ma kakva bila zlatna brda, što su mu ih obećavali Talijani, on je svoju djecu, a i danas šalje u hrvatske družbine škole.

Posljednji izbori u carevinom vieće pokazali su nam, da možemo računati takodjer i na živalj rastrkan po lošinjskim otocima. Treba samo utvrditi pojedina mjestanca i privesti u naše kolo one, koji su danas za nas još izgubljeni. Treba se na vrijeme pobrinuti, da buduci narastaj ispunni sadašnje priznanje, pa da se jednod skrsi moć naših narodnih neprijatelja.

U Čunskomu ima talijanska škola i hrvatska. Da im škola što bolje uspjeva. Talijani su bili već zaposjeli trogodišnju djecu, pa ju u svojem zabavištu pripravljali za svoju školu. Da im omne računane, Družba je lanjske godine otvorila u istom

Proslava godišnjice bitke kod Visa. Kao svake tako i ove godine na 20. t. m. proslavila je uprava ratne mornarice najvećanje godišnjicu pomoracke bitke kod Visa: Vojništvo je prisustvovalo svečanoj službi bošnji, a o podne bio je svečani banket. Uprava mornarice počastila je i one veterane nalazeće se u Puli, koji su prisustvovali u bitci kod Visa 1866.

Vitanin, naš Niko vit. Mardesić, sjetio se tog dana brojavkom zapovjednika ratne mornarice, koja glasi:

Njegovoj Preuzvišenosti admiralu grofu Montecuccoli, zapovjedniku mornarice — Beč. Zdravo potomce slavni heroja! Duh, djela besmrtnoga Maksimiliana, Tegetthoffa bodre Vas da vodite mornaricu veličini, napredku, za zasluženu slavu pobjede, koju ste slavodobitni lavovi u da našoj danu krvlju i velikim junactvom zaslužili. Otačbina harna blagoslivlja Vas. Zdravo branitelju mogega rodnoga Visa. Zdravo nam zvijezdo predhodnice naše junacke ratne mornarice. Mardesić.

Nj. Preuzvišenost g. admiral Montecuccoli odgovorio je na tu brojavku vrlo prijaznim rječima uvjeravajuć, da će uvijek skrbiti te naša mornarica i u budućnosti bude na čast i diku svog uzvišenog Gospodara.

Nova uspjeha (25, 26., 27.). U subotu zatvoreni su po nalogu istražnog suca u savezu sa kradjama i prevarama na obćini Pula Mihovil Paulich, Rudolf Schallmeier i Josip Arosina, sva trojica namještenici kod gradske plinारे. Posljednji od tih je sin u zatvoru se nalazećeg Antona Brosine, bivšeg nadglednika radnika u gradskoj plinari.

Družbina škola u Puli. Dne 13. o. m. zaključilo se školsku godinu i na družbinim školama u Puli. Da ti je bilo vidjeti gdje preko 400 djece veselo stupa sa družbinih škola u Sijani u kotrudričku crkvu u ulici Castropola, gdje su im se pridružili drugovi i drugarice sa škole u istoj ulici. Gospoda, koja kažu, da nas u Puli nema, mogla su se osvjedočiti o protivnom i po tom zaključiti o budućnosti talijanstva ovog grada. Od ustanovljenja družbine škole u Puli (1898.) broj se djece godimice povećava. Prve je godine polazilo 67, što dječaka i djevojčica. A danas ćemo navesti nješto o samoj trozrednoj dječackoj školi u Sijani. Počet kom godine 1911.—1912. upisalo se u istu 192 učenika i to u I. razred 57, II. razred 88, III. razred 47. Tekom godine pridošlo je u I. razr. 18 učenika, II. razr. 14, III. razr. 19. Umro je 1 učenik a 4 su promijenili boravište, tako da je koncem netom minule školske godine polazilo ukupno 233 učenika, prema 232 dječaka upisanih u petrazrednu prkos talijansku

školu u Sijani. Po tom dolazi poprijeko na svaku učiteljsku situ u našoj školi 78, a u talijanskoj 47 učenika.

Sa svim tim priznajemo, da imade u Sijani, M. S. Giorgio, ul. Operai i Vigne, te na Vel. Vrhu na pretek roditelja naše krvi, koji šalju svoju djecu u talijansku školu — vuku u usta, jer da tamo dobivaju badava sve knjige. Za danas izrečemo samo sazaljenje nad takvim neroditeljskim postupkom, a do mala ćemo o tom malo drugacije.

Vjenčanje. (Narodni dar.) Jačer se je u Puli posve skromnim načinom vjenčala pastorka našeg zastupnika — dra Laginje, gđica Tončica Rieger sa gosp. Budislavom Stipanovićem, roomid iz Zadra, nadporučnikom mornarice u pričuvu, upraviteljem lučkog poglavarstva u Splitu.

Poštovana obitelji darovala je tom prigodom: Bratovšćini hrv. ljudi u Istri K 25, Družbi sv. Cirila i Metoda, podružnica Pula K 26, Djačkom pripomoćnom društvu u Pazinu K 25, Narodnoj organizaciji u Puli K 25. — Vjenčanci odputovali su iz Pule u 2 sata parobrodom Dubrovačke plovidbe „Lovrijenac“.

Čestitamo obim obiteljima i njihovim vjenčanicima, da bude dobre sreće i dugog zdravlja.

Zdravlje zastupnika Mandića. Nakon sretno uspjelje operacije vraća se naš glavni suradnik zastupnik prof. Matko Mandić danas iz Beča u Trst posve oporavljen. Da nam Bog pozivi još dugo zastupnika Mandića!

Novačanje u Puli za ovu godinu obaviti će se dne 27., 28. i 29. augusta, u drugim obćinama ovog kotara bit će novačanje dne 2. i 3. septembra.

Hrvatski Sokol u Medulinu priredjuje u nedjelju dne 28. tek. mj. u vrtu svoga staroste prvu javnu vježbu sa zabavom uz sudjelovanje društvene glazbe.

Premantura za Družbu. Prigodom narodnog blagdana sabrana je u Premanturi svota od K 55 82 za našu Družbu. Malena je ovo svota, ali je dana od srca darežljivih Premanturaca, koji su svjesni rada i nastojanja Družbe oko širenja prosvjete i budjenja narodnosti u našim najzapušenijim krajevima. Premanturcima služi to samo na čast. Oni pak, koji su nas kod skupljanja odbili i ispricavali se kojekakvim razlozima, nadamo se, da će uvidjeti s vremenom blagodat Družbina rada, pa će i oni drugom kojom zgodom pokazati, da im leži na srcu želja za bljak našega zapuštenoga naroda.

Sakuljeni je novac poslan izravno Ravnateljstvu Družbe sv. Cirila i Metoda. Dječii Premanturci nisu mogli ljepše proslaviti narodni blagdan.

na našu u Puli naseļenu braću, da je bilo doba, kad su gotovo svi naši ljudi smatrali iluzornim svaki pokušaj za suzbijanje tog upliva. Ali vrijeme je pokazalo, da su naše bojazni bile neosnovane. God. 1898. otvorila se u Puli prva družbina škola sa nešto 40 djece, no već 2 godine zatim moralo ju se proširiti, jer je broj djece silno ponarasao, da je od negdašnje male školice u predgrađu Sijani postala trozredna muška i trozredna ženska škola sa koje 400 djece.

Ali trebalo je začu u srce grada, jer je i tano mnogo hrvatsko srce vapilo za svojom školom. Tako se eto u Puli otvorila još i nova dvorazredna škola sa velikim brojem djece. Ali ni to ne bijaše dosta. Predgrađe Veruda i gradska četvrt Kistanjer tražili su takodjer za sebe svoju školu. Družbino je ravnateljstvo bilo udovoljilo njihovoj želji i zaključilo otvoriti u Verudi jednorazrednu, eventualno dvorazrednu školu, a na Kistanjeru dvorazrednicu.

Taj nagli i nenadani uspjeh družbinih škola usupnuo je Talijane u Istri, a osobito one u Puli. Udarili u kukanje, utekli

Lošinjski kotar:

Cres. Mnogo vremena prodje, a da se ne čuje glasa odavle. Svijet će pomisliti, da smo pomrli, ali još smo živi i hoćemo da živimo, nadajući se boljoj budućnosti zajedno sa ostalom našom braćom širom hrvatske domovine. I narodnoj borbi stojimo već nekoliko vremena na istom. Nadamo se s novim izbornim redom za obćine, da će se poboljšati naše žalostno stanje. No ufanje je ludom radovanje. Tako je bilo i nama. Ostalo je sve pri starom, pa i na našoj obćini vedre i oblaće isti ljudi. A mi, kojih nas ima dvie trećine, iščekivamo izbaavljenje. Medjutim se ne miruje, već se nastoji pridieći narod, pa se nadamo, da će nas vrli školski nad zornik nastojati svim silama, da se čim prije otvore škole u Orlecu i u Zbičinama.

A veseli nas osobito ono, da se opet domalo dana vraća u našu sredinu pop Ive Mrakovčić kao župnik lubenički. Pa se nadamo, da će nam biti i on jaka potpora u narodnoj borbi, da će pomoći otrešti se tuđinskog jarma.

Ovih dana namješta se ovduda telefon. No mi ćemo ga sada gledati, a ne ćemo se s njim služiti. A to hvata našoj velikoj gospodi, koja se diče nekakvim naprednjaštvom kao gente di progresso, a oni su pokazali, da su bedastiji nego najgori pastir. Ako se ne varam, pred dvije godine bili su upitani, što će doprinijeti za telefon, ali oni na sjednici zaključili, da ujjina ne treba, da oni nemaju novaca. Svrako povede mjesto teži za tim promelnim sredstvom, a oni odbijaju ponudu radi malenog izdatka. Mjesto da su ludo bacili u mora za uprave slavnog financijalnog savjetnika za bragoće 6000 K obćinskog novca, mogli su za telefon glasovati par hiljada. S tim biste pokazali, da nešto vrijedite. Na bragocima ste izgubili 6000 — a koliko ćete na kući od Cirlova? Pravo imate, da tako radite, kad imate glupi narod iza sebe.

Vrijeme bi bilo, da se i kod nas umiješa državna vlast u obćinu, i nasla bi stošta gnjila. Ali naš kotarski upravitelj u Lošinju nema vremena, pa se za to preporučamo g. namjestniku. Mi bismo mi bili veoma zahvalni, da i kod nas imenuje pravrednog komesara, koji bi uredio našu obćinu.

Mnogo se pisalo i proti činovnicima, ali vlada za to ne mari. U kotaru od dvije trećine Hrvata od dvanaest činovnika samo su dvojica Slaveni, dočim ostali uz jednog Nijemca svi odrešiti Talijani, koje se vidi uvijek u kolu naših ljutih protivnika. Mi još uvijek čekamo vladu, kada će uzeti molu i očistiti sve njezino ured.

se k svojoj otrcanoj frazeologiji o latinškoj prošlosti Pule, o rimskim spomenicima, o svojoj latinškoj kulturi itd. Ali hrvatski je radnik za to hajao i nehajao i slao svoju djecu u hrvatsku školu. Kad su Talijani vidjeli da fraze ne pomažu, utekli se sili. U obim školskim kućama u Verudi i Kistanjeru učinjeni su neki popravci i bivši načelnik grada Pule digao u kot. školskom vijeću svoj prosvjed proti otvorenju rečenih škola, jer da u dotičnim kućama nije bila izdana stanbena dozvola. I tako su te dvije naše škole ostale zatvorene, premda ih je c. kr. kotarsko školsko povjerenstvo obnaslo prikladnim za školu.

Protiv toga su naši podnijeli utok na ministarstvo, koje se je postavilo na naše opravdano stanoviste. Prema tome neće biti nikakvih zapreka, da se te dvije škole otvore u što kraćem roku. Otešlo se za godinu dana, ali to nam nije nanijelo osobite štete, jer se je većina djece upisane u Verudi i Kistanjeru zaklonila u druge škole u gradu. Ali su u to vrijeme naši neprijatelji doživjeli užasan poraz i gradnu sramotu: njihov je prigovor prćti

Kad će stupiti u krijepest učelo, da su činovnici za narod a ne obratno.

Preporučamo se našim zastupnicima, a i političkom društvu, da se zauzmu za nas i da nas pomognu u borbi.

Ovih je dana bio ovdje bivši načelnik Sablić, kopački sin, koji se je zvoljno vratio u Trst, jer kako se sam izrazio, nitko ne mari za nj. Sto niste znali za onu g. savjetniče: „crnac je učinio svoju, pa može otići“. Tako se i Vama dogodilo a i pravo vam stoji, kada ste se odvrgli od majcina jezika.

Krčki kotar:

Iz Panta. Izjava. Već nekoliko puta prigodom izbora za naš zemaljski sabor, bilo obćih, bilo zaknadnih, sire se po otocima glasovi o nekakvoj mojoj kandidaturi. Ja doista ne znam, gdje je izvor tim glasovima, a nije me ni briga da to doznam. Ipak sam već pred nekoliko godina na kompetentnom mjestu, u sličnoj zgodi, odklonio od sebe svaku solidarost sa tim vjestima, i nadao sam se, da će to ljude umiriti. Medjutim sada, kada treba naknadno birati jednog zastupnika mjesto pokojnog Š. K. Kozulića, opet se šapće o nekakvoj tobožnoj mojoj kandidaturi. To uzrujava i mene i druge, a bez ikakva pametna razloga. Da umirim dakle i sebe i druge, pak i one koji čuju kako trava raste, dajem evo u javnost slijedeću izjavu:

1. Meni nije nitko nikakve kandidature ponudio.

2. Kad bi mi pak bila, bilo s koje strane ponudjena, ja je ne bih prihvatio.

3. Da pak kandidiram na svoju ruku, to mi nije nikad ni na kraj pameti došlo.

U Pantu, dne 17. jula 1912. Franjo Zic, župnik.

Rovnost upravitelja e. k. kot. poglavarstva u Krku. Pred kratko smo vrijeme dobili u našu sredinu čovjeka, koji pokazuje dobru volju, da što dobra učini. Kažem ima dobru volju, ali samo ne znam, koliko će ta trajati. On je počeo sve na govo, bagateljstva sve, što su mu njegovi predstavnici ostavili. Ne kažem, da nema neurednosti i gnjilog, ali iz kolegijalnosti, pa još k tomu on kao gentleman, nebi smio ova iznasaati.

Kad ga čovjek vidi neprestano u društvu kaponje iredentijama, sve njegove moguće i dobre nade i ideali prolaze odmah u prozu.

On, čovjek duhom i tijelom Austrijanac druži se sa ovakvim, pa kakvu svjedočbu može mu čovjek izdati, dali mu se može vjerovati.

On se zaletio tako daleko u svojoj revnosti, da nalaze — čujte pa se čudite —

mjestu svoje zabavište, koje će biti jako uporište ondješnoj javnoj hrvatskoj školi. Slično se dogodilo i u Unijama, nevelikom, izgubljenom otoku. I tu se narodna svijest jača, a zabavište lani osnovano doprinijet će mnogo daljnjem osviještenju onoga našega svijeta.

Ljuto su graknuli Talijani na glas, da će se i u gradu Krku otvoriti družbina škola. Sto se te škole tiče, moramo na pomenuti, da se je uz g. dra Antona Antončića našlo nekoliko rodoljuba, koji su na sebe preuzeli obvezu, da će školsku zgradu izplaćivati u godišnjim obrocima. Bilo bi poželjno, da taj prekrasan primjer nadje nasljedovatelj i u drugim mjestima naše Istre.

Škola se otvorila koncem lanjake godine. Neka ta naša školica služi Talijanima mementom, da im istarski Hrvati nisu vojni prepušteni niti jedno svoje hrvatsko dijete.

Kako je poznato, u gradu je Puli bezbroj naših ljudi podleglo u prošlosti procesu asimilacije. Tomu su doprinosila tri faktora: škola, ulica i c. i k. mornarica. Ta su tri čimbenika tako snažno uplivala

naše škole zabučeni, a naši imadu barem tu zadovoljstvinu, da te svoje ljute i nepomirljive dušmane gledaju na obtuženičkoj klupi. Naše će pak pučke škole u Puli brojiti domalo tisuću učenika, a uzme li se u obzir, da su mnoga djeca prešla iz talijanskih škola u naše i da su gotovo sva bila u talijanskim zabavištima, to moramo priznati, da je uspjeh naših škola u tom gradu izvanredan, te da svaka čast ide učiteljstvu i svim onim rodoljubima, koji pomažu, da se naše škole pune. Već je zaključeno, da se u Puli otvori nekoliko zabavišta, koja će nam, uvjereni smo, donijeti još i više djece u naše škole.

Naš narod živi u Puli već od davne davnine. Živio je pod tuđjom vlasti. Nesmiljeni ga gospodarci tlačili, kratili mu sva ljudska prava, prezirali ga, omalovažavali, odbacivali. Od svih zapuštenih čovjek stisnuo se u kutu kraj svog ognjišta, jedina mu je utjeha bila, da smišlja pje sme o kraljeviću Mrku, koji da se vrata pod zidinama Arene i o svojim vilama, koje da su preko noći sagradile grad, po njima prozvan Divičinim gradom.

(Sliedi)

svojim činovnicima kamo imaju zadržati i a kim se družiti — sigurno da im još i posteljina tražiti. (Revnoš za svoje činovnike.)

Sve su ovo samo trice za kr. upravitelju, kanite se čorava psila. Vi ste ovamo poslan za sasama druge, uzvišnije stvari. Kako ste se i Vi sami izrazili u jednom društvu, da je ovdje nesnosno stanje među Talijanima i Hrvatima — a na Vama je sada red, da za uspostavit, a uspostavite ćete ga samo onda, kad promislite koje ste narodnosti, u kakvom ste kotaru, da li talijanskom ili hrvatskom.

Nemojte se okolo tužakati, da Vas Hrvati izbjegavaju, jer ako Vas već izbjegavaju, sigurno imadu i uzroka. Kako se mogu oni k Vama pridružiti, kad ste Vi inimi prijatelj onog čovjeka, koji bi sve Hrvate u zlici vode utopio, kad bi mogao.

Mi smo Hrvati, koji ne poznamo i ne primamo dvovalne politike — ili crno ili bijelo. — Do vidova drugi put.

Voloski kotar:

Iz Voloskog-Opatije. Braćo! Tko je prisustvovao netom minulim veličanstvenim sokolskim svečanostima u Pragu, imao je prilike uvjeriti se, kako važnu ulogu igra Sokolstvo u češkom narodu.

Ponosom i pouzdanjem gléda svaki Čeh na svoje Sokolstvo, jer u njemu vidi organizovanu narodnu vojsku, koja neumornim, žilavim, nesebičnim radom nastoji od svojih članova stvoriti tjelesno savršene i jake, duševno sposobne i kremenito značajne narodne bore.

U Sokolstvu vidi svaki Čeh zalog bolje budućnosti svojega naroda. Odkud to pouzdanje, zašto taj ponos? Za svog pedesetogodišnjeg obstanka češko je Sokolstvo neprekidno radilo za napredak i slavu svoje domovine, te je mnogo doprinijelo tome, da je češki narod uvažen i obljubljen kod svih pravednih kulturnih naroda svijeta.

Mi bi se Hrvati morali ugledati u češko Sokolstvo, pa uprijeti sve sile, da bu demo narodu svome i svojoj domovini od veće koristi nego li bijasmo dosada.

Moramo ozbiljnije shvaćati i ustrajnije provodjati svrhu Sokolstva. Moramo Sokolstvo ojačati. Zato neka se svaki pravi Hrvat upiše u Sokol i neka u njemu radi ne samo kao plaćajući, nego kao izvršujući član.

Imali smo prilike vidjeti u povorci u Pragu na stotine i stotine Sokolova — staraca, koji su već preko pedeset godina izvršujući članovi Sokola. Bili su tu u jednoj četi ljudi raznih stazeza, od sveučilišnog profesora do najsiromašnijega obrtnika.

Kod nas Hrvata pak se smatra često neumjestnim, da "Veleučeni" obuču sokolsko odelo i da stupa uz brata radnika. A ipak se kod nas neprestano naglasuje, da je hrvatski narod skroz i skroz demokratskih nazora.

Ljudi u najljepšoj muževnoj dobi izjavljaju se, da u Sokolstvu ne mogu sudjelovati, jer "da su stari". Nije li to sramota?

Hrvati imadu pak najviše razloga skupljati, organizirati, izvježbati i očelicit Sokolske čete. Osobito vrijedi to za nas istarske Hrvate, koji smo na neposrednom sudaru sa narodnim neprijateljima. Svrha je ovog proglašenja skloniti sve Slavene u Istri, da se okupe oko Sokolskoga barjaka, da za Sokolstvo i narod rade po načelima neumrlih Tyrsa i Fungera:

Ni sa osobnu korist, ni za slavu, već za dobrobit, slobodu i slavu ljubljenog naroda. Tko je dakle Slaven, taj neka bude Sokol!

Zdravo!

Za hrvatsku Sokolsku Zupu "Vitez" Volosko-Opatija:

Tajnik M. Lukež. Starijesna dr. Požešć.

Igračnica u Opatiji. U lipnju prošle godine otvoren je u Opatiji u svrhu što većega prometa stranaca ovoga lječilišta "Casino d'Étranges". Ovdje se je naročito kartalo. Austrijske oblasti prešle su u interesu lječilišta mučke preko ovoga te su izuzavši "Bakarata" dozvolile svaku drugu kartalsku igru. Sada je ravnateljstvo Kazina dobilo od austrijskog ministra unutarnjih posala dozvolu, da se može igrati i "Bakarata". Kazino imade s toga plaćati godišnje 300.000 K za uzdržavanje lječilišne palače, 200.000 K za lječilišno povjerenstvo i 100.000 K za dobrotvorne svrhe, dakle ukupno za ovu koncesiju izdavajući 600.000 K. Unatoč ovoga teškoga poreza radi kazino još uvijek dobre poslove, pače članovi ravnateljstva namjeravaju dioničku glavnicu znatno povisiti.

Kada gospoda hoće da se razbacuju novcem u igri, nebi li mogla občina Volosko-Opatija štogod iskoristiti od toga za svoje pučanstvo.

Za narodnog mučenika Grgu Milovića iz sv. Lucije kod Pirana, komu je zločinačka ruka zapalila kuću, odlučilo je obč. zastupstvo u Kastvu, na predlog načelnika K 100 podpore. Ugledale se i druge naše narodne občine u primjer Kastavske.

Promocija. Mirko Jelusić mladji, sin pok. Zeljka Jelusića, rodom iz Kastva, bio je dne 23. t. mj. na c. kr. bečkom sveučilištu proglašen doktorom filozofije. Čestitam mladom doktoru i rodoljubnoj obitelji.

Koparski kotar:

Iz Huma. *Ingredi talijanaska prigodom izleta hrvatske djece na Učku.* Ovdusnji učitelj poput ostalih poduzeo je onomadne sa svojom školskom djecom izlet na Učku. Nu prodana i izrođena fakinaža nije nam dala mira, sve dok nismo izašli iz humskog teritorija.

Polazeći izletnici iz Huma put Učke, zaustavise se na Straznici kod crkvice, čekajući na voz puna tri četvrti sata. Za vrijeme čekanja zapjevaše ondje nekoliko pjesmica.

Čim zapjevaše prvu, pohiti sva sila seljana humskih njima u susret, derući se što je koji mogao proti izletnicima, koji su na javnom putu čekali dolazak vozača. Ovdje već bijahu izletnici u velikoj pogibelji, jer bi se bez dvojbe bila na njih sasula tuča kamenja, da nije jedan od prisutne gospode, koji je, ne hojeći se njihova laveža, pošao im u susret, da vidi, tko se tamo nalazi. Došao vozač, nu ne ukrecaše se izletnici još na voz, jer su imali proći skoro tik razjarene smeti humskih odpadaka. Djeca plakahu, dozivahu svoje roditelje u pomoć. Idući još par stotina koraka naprijed, pošlo je napokon gosp. učitelju za rukom umiriti povjerenu mu mladež, koju sada ukreca na voz, uvjeravajujući ih, da im se neće ništa zla dogoditi.

Ukrecaji na voz krenuše put Boraja, malena sela tik željezničke pruge. Nekoliko časaka vozaču se prilično liepim putem, nu za doći na Boraj, požimlje put tik sela naglo padati. Što se tu dogodilo, sačuvaj Bože, odviše strašno.

Konji idjahu kasom, a izletnici sjedjahu ko srdele u kutiji natrpani na vozu, kad najednput na nekoliko koraka pred njima u zavoju opaziše dva ogromna gornja, koji su svojim ujedljivim plamenom lizali preko puta, kuda je imao voz proći.

U onoj paniki naložii g. učitelj vozaču, da zaustavi voz, nu bilo je nemoguće, kako se je poslije sami izrazilo, pa tako moradoše kroz vatru prosliediti put. Zaustaviti konje bijaše nemoguće, zakrenuti desno, bili bi se strovalili u bezdni jarak, lievo opet brijeg, dakle ne preostade im drugo, van kroz živi oganj napred, ma dogodilo se što mu drago. Zaista strasan

bijaše taj prizor, priredjen od zaslepljena nam braće.

Jednu je djevojčicu uhvatio plamen za kosu, a drugu za šešir. Obje su odraslije, pa si utrnuše odmah vatru, al inače jao si ga njima.

Da im se nije još više nesreće ondje dogodilo, mora se pripisati poglavito vozaču u hvalu, koji je dobro ravnao konje (premda je bio napučen da ih prebaci), jer da su konji zakrenuli ma samo jedan metar ili manje na desno, bili bi svi bez iznimke otišli, kud za vazda gre se. Sve to priredise navlas od Talijana pozivnčeni gnjusji. Ni to im ne bijaše dosta, nego malo dalje podmetnuše veliko kamenje na javnomu putu.

Sreća Bog, radi velikog opreza obidjose ovo kamenje, pa su izašli tako iz trećega škripa prilično sretno.

Četiri su puta bili izletnici u oćitoj pogibelji po vlastiti njihov život, nu ipak ne klonuše duhom, već smjelo kročiše naprijed, ne mareć na bijes odpadaka, te tako stigoše sretno na najviši ispon polučene Istre, na Učku goru, gdje se okri jepiše svježim jutarnjim lahorom, romantičnim pogledom po kopnu i moru, pa se svježi vratili druge večeri u Lupoglavu, gdje i prespavaše. Drugog dana vratise se svi u Hum, odkud iza kratkog odmora krene svaki svojoj kući.

Svuda izvan humskog teritorija bijahu izletnici liepo primljeni i pohvaljeni, osobito radi milozvučnog troglasnog pjevanja.

Za sve izgrede doznalo je odmah c. k. oružništvo u Roču i počelo istragu.

Eto braćo, što sve ne čine humski izrod iz nas, nu sve što više oni nama prave neprilike, mi odlučnije slijedimo primjer naših predja, koji žrtvovaše sve za dobrobit našega naroda, u nadi, da moramo j. dnoć do pobjede doći.

Na koncu nek bude izrečena usrdna hvata sviina onima, koji pomogohše našemu učitelju g. Zornadi, te je izlet s našom milom uzdanicom onako liepo ispao, a ovi su veleć. gosp. Kurelić, župnik u Humu, veleć. g. I. Flego, župnik u Buzetu, gosp. N. Rebek, veterinar u Pazinu i gosp. I. Gržinić, trgovac Humu.

Iz Čerince kod Buzeta molii nas seljačka ruka, da upozorimo putem "N. S." svu onu gospodu, koja imadu u rukah školu i školske poslove, da pošalju za buduću školsku godinu u Črnicu učitelja, koji bi redovito i svaki dan podučavao školsku djecu. Prošle godine je doista dolazio u Črnicu iz Buzeta mladi učitelj, da dva put na čedan podučava, ali buduć nije mogao redovito dolaziti, djeca su izostajala i postala zlovoljna, a dakako nisu mogla ni naučiti, koliko bismo mi oči želili. Al buduć znamo, da je veliki broj školske djece male i velike, mladje i starije te nejednako znanja vrlo teško podučavati u isto doba u pretjesnoj školi, pak k tomu od puta trudan učitelj, za to upravo molimo one u Buzetu i u Kopru, koji se paćaju skolom, da nam pošalju sada učitelja, koji bi prebivao u Černici i koji bi stalno svaki dan podučavao našu djecu. Mi smo željni nauka i škole, a kad nam se dala škola, želimo ju i uživati.

Znamo sigurno, da će učitelj u Černici naći hranu i stan, a tu će nam i njemu biti od pomoći naš vrijedni svećenik gosp. Brozović.

Mi mislimo, da neće biti naša Črnica dugo bez nove školske kuće, ako se budu naši občinski ljudi malo za to pobrinuli, a onda će poći sve u redu. Preporučamo našoj gospodi Črnicu, jer neprijatelj sije kukulj, kada mi spavamo.

Razne primorske vesti.

Hrvatskome i Slovenskome naroda! Okolica gradova Izule i Pirana na zapadnoj Istarskoj obali je bila do prije 30 godina isključivo talijanski posjed, ali u to

vrijeme prešla je u naše ruke tamo do same morske obale i mlado se razvijajuće lječilište Portorose stoji na našoj zemlji.

Zuljevima svojih ruku promjenio je naš seljak pridobljenu zemlju u bogata, plodovita polja. Ali prepusten samome sebi, daleko je od narodnog kulturnih političkih centara svojih zaboravio bi bio brzo svoj jezik, svoju narodnost, jer su započele talijanske občine Izula i Piran sistematički svojim školama raznarodjivati tamošnje naše pučanstvo. Uspjeh bio bi gotov.

Ali baš u zadnjem času digla se nekolicina svjestnih muzeva iz Piranščine te požrtvovnošću i samozatajivanjem probudila su sav tamošnji narod.

I jedan između prvih je bio Grgo Milović iz Sv. Lucije, njemu ide velika zaslug, da imademo već u Portorosama sagradjenu školu Družba Sv. Cirila i Metoda za Istru.

Nasi narodni neprijatelji su opažali cijeli njegov rad; no zavodljivim obećanjima se muž nije dao zavesti. Ostao je ko-renjak i značaj. Ali baš 29. na 30. juna o. g. kada je u Portorosama bio prvi inpozantan javni narodni sastanak, pogorela mu je kuća do zemlje i s njome K 560 gotovog novca. Nepokrita stela iznasa oko K 8000. Zapalila ju zločinačka ruka, jer vrata, koja je bio po podne zatvorio, našao je otvorena. On je žrtva svojega narodnoga rada i uvjerenja.

Osi tamošnjega naroda uprte su na hrvatsku i slovensku javnost, koja je dužna poduprijeti stromaka.

S istim pozivom obracamo se na Hrvatski i Slovenski narod, molimo za skromne prinose, nastradajome tvrdome značaju u pomoć a ostalome narodu u pobudu.

Darovi nek se salju na gusp. Frana Orel, nadučitelja u gusp. Lučoviku Souc, župnika, Korte, kod Isole, Istra.

Imena darovatelja objaviti će se u novinama.

Revizija popisa pučanstva u Trstu i Gorici. Od vlade osavljena revizija pučanstva u Trstu i Gorici, donela je rezultate veoma nemile po talijanase. Trst je brojio koncem g. 1910. ukupno 227.652 stanovnika, od kojih je austrijskih državljana s vojskom 190.941. Od tih je bilo po obćeovom jeziku 118.957 Talijana, 56.926 Slovenaca, 2403 Hrvata i Srba, 565 Čeha, 157 Poljaka, 33 Malorosa, 11 hujada 876 Niemaca, 11 Rumunja i 13 Madjara. Ukupno je dakle bilo, ne računajući ovamo Hrvate i Srbe iz Hrvatske, Bosne i Ugarske, 60.084 Slavena prema 118.957 Talijana, doim po obćini obavljen popis bio je našao samo 39.134 Slavena prema 142.113 Talijana. Htjelo se dakle prikrotiti Slavene za 21.000. Po konačnom rezultatu je u Trstu jedna trećina pučanstva slavenska.

U Gorici je po reviziji nabrojeno 26.750 austrijskih državljana, bez vojske, od tih Slavena 10.000, Talijana 14.730, Niemaca 2000. A kamo li bajke o čisto talijanskom karakteru Trsta i Gorice!?

Franina i Jurina.

Jur. Si čul Frane, da su neki poprdili va Rapce zapri put va hrvatsku školu. Fr. A vraga Kada je to bila?

Jur. Baš jedan dan prije, leh je imela priti z Opatije.

Fr. Pa ki su to bili?

Jur. Talijani sigurno ne, leho baš oni, ki nanka ne znaju pravo talijanski. A njihove matere? Nanka ne znaju, kako se kruh zove talijanski a inveci oni bi silom oteli bi Talijani, pa još i veći leho oni z Italije.

Fr. Kapin, kapin ja to. Ma reci mi, ki su to bili.

Jur. Tar se mores i domišljat ki, to ti je niki Mondo, agent odi Ungaro-Croate i Kosić, ostar odi Kosi.

Fr. Vidiš, vidiš malo, pa ca baš ovi, ki živu samo od naših ljudi, su sli tu sramota delat.

Jur. I ja din, da je sramota poč zatvarat tuđe zemljišće, ma da im ne bi to i priselo jedan put.

Fr. Ma dao Bog da bi, tar da bi bili naši ljudi malo šegaviji, biju malo po manje batili luši.

Javno priznanje.

Podpisani čuti se dužnim, da javnim putem zahvali našem liečniku dru Draganu Clotti, što je moju suprugu Jelku skrbnim i vjestim liečenjem riešio teske i duge bolesti i uz pomoć božju spasio od prieteće smrti, kao takodjer i moju kćerku Dinku od opasne bolesti nakon tri tjedna potpunoma izleđio.

Pula, 23. julyja 1912.

Ivan Hlić.

Djački dom u Zadru (Konvikt).

Upisivanje učenika u naš zavod traje samo do 1. kolovoza.

Dobar odgoj i nadzor, svakodnevno ispitivanje pitomaca, zračne prostorije, udaljene od upliva gradske ulice, priznata dobra hrana.

Slabiji učenici mogu dobiti instruktora uz povoljne uslove. Pitomci mogu učiti glasovir, moderne jezike, stenografiju itd.

Pitomci nose sa sobom samo odjele i rublje, dočim postelje daje zavod (dok ih bude raspoloživo).

Spremaju se privatisti za ispite. Primaju se učenici nižih razreda.

Bavateljstvo.

Olovke

glasoviti budjovovački proizvod tucet 40 h. Na malo ca. 80-96 helera. Trgovci zasluža 50%. Uzorki: 30 tuceta na izbor, cedrovina, 6-nglasti, takodjer crnilaste olovke K 12. Dobije se kod Adolfa Weber, Budějovice (Česka) br. 143.

Škrinje

(klište) prodaju se u tiskari Laginja i dr., Pula, ulica Giulia 1.

Traži se mladić

sa sela dobrog ponašanja za slugu na jednom gospodarstvu u Puli. Plaća po dogovoru. Ponude na uredništvo.

Švelja

za bijelo rublje i ženska odjele preporuča se slavenskim obiteljima Pule. Adresa u uredništvo.

Traži se djevojka

koja je vješta u knjigovodstvu. Nastupiti može odmah u tiskari Laginja i dr., Pula, ulica Giulia 1.

Uprava „Nar. Doma“ u Pazinu traži

gostioničara

za svoj

restaurant i hotel.

Informacije daje gornja uprava, kojoj nek se šalju ponude do 10. augusta t.g.

Razpis natječaja!

Usljed zaključka občinskog odbora iz sjednice od 11. julyja 1912. raspisuje se ovime natječaj na 3 (tri) mjesta občinskih redara, sa mjesečnom plaćom od K 100, stanarinom K 20 i odgovarajućim paušalom za uniformu od K 140.

Natjecatelji imadu biti austrijski državljani, nesmiju biti stariji preko 40 god., moraju poznavati u govoru i pismu hrvatski ili slovenski jezik, a u govoru i njemački te po mogućnosti talijanski jezik i napokon obvezati se, da će služiti najmanje jednu godinu dana, ako ih općina prije ne odпусти iz službe uz otkaz od 14 dana.

Molbenice se imadu podnesti na podpisano najkasnije do 15. augusta 1912.

Glavarstvo obćine

Volosko-Opatija, dne 16. julyja 1912.

Načelnik: dr. Stanger, v. r.

Petrove kapljice.

Dovolom vis. kr. zem. vladě slavljam u promet lijek najpoznatiji u liečnim slučajevima: prukuhani protiv svima bolestima: kašluc, crijeva, jetara, dubrega i slazena. Sa-tavljen je od samih svjetlih sokova, biljka korenja, te se preporuča svakome, koji boluju od slabe probave, raznih boli i grčeva želuca i u crijevima. Pomaže svakom u protivi slaboj probavi, mučnini, kroničnom kataru želuca i crijevima Umiruje žilve i okrepljuje cijeli organizam.

Cijena: 1 bočica po 50 k., 2 bočice stoje 1 franko pošta. Dohvaže se samo u ljekarni sv. Petra.

FR. ŠULLER-A
ZAGREB, Vlaška ulica.

OLOVKE

u korist družbe sv. Cirila i Metoda dobivaju se u tiskari Laginja i drug. u Puli ulica Giulia 1. uz otkaz od 2 do 10 para.

PEKARNA LJUDEVIT DEKLEVA

Via Campo Marzio br. 5 - Podružnica Via Sissano 14.
Prodaja svježeg kruha tri puta na dan.

Direktna poslužba u dom i u javno lokale.

Prodaja svakovrstnog brašna iz najboljeg mlina po dnevnoj cijeni. Poslužba brza i točna.

Uložne knjžice za „PČELICU“

mogu se dobiti u tiskari Laginja i dr., Pula.

Od 1878! Posvuda čuveni glasoviti obljubljeni domaći lijek.

Kod većih naručbi znatan popust.

Ljekarnika A. THIERRY-a balsam

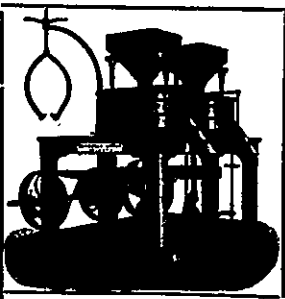
Jedino pravi sa zelenom duvnom kao zaštitna marika. Zelenom zaštiteno.

Svako patvaranje, oponašanje i prepodaja drugih balzama sa zavaravajućom markom progodi se kazneno po sudu i strogo karni. Djeluje sigurno, liekovito kod svih bolesti organa disala, kašlja, izbacivanja promuklosti, kataru grla, proboliva, bolesti pluća, specijalno kod inficije, bolesti želuca, upala jetara i slazena, pomanjkanje stolice, zubobole i astmičnih bolesti, trganje zglobova, opekline, kožnih bolesti itd. 12/2 ili 6/1 ili 1 vel. posebna boca K 3.60.

Thierry-ova jedino prava conifoljiska mast

sjegurna i stalna liekovitog djelovanja kod rana, oteklina, ozleđa, upala, abscesa odstranjuje sva strana tjelesa, koja su došla u tjele pa često predusretne operacije, koje su sa bolima ekopćane, liekovita kod još tako starih rana, 2 ponude stoje K 3.60.

Izvor: Ljekarna „K. Angjela Ševca“ A. THIERRY-a u FREGRADI, Hrvatska. — Dohva se u svim većim ljekarnama. Na veliko u ljekarni drogerijama.

NAJBOLJI ŽITNI MLINOVI,

uljarski strojevi, motori, gospodarski strojevi u najboljoj izradbi i najjeftinije izradjeni, priredjeni za svako tlo.

Mnoga poduzeća po nama uredjena u prometu.

Ponude, proračani na zahtjev buda i bez poštarine od tehničke poslovnice

EMANUEL I OSKAR KRAUS,

TRST, Via San Nicolò 2/b.

Dobivaju se podpune opreme za sva obrtnička i industrijalna poduzeća.

Dopisivanje: hrvatski, slovenski, njemački i talijanski.

Austro-hrvatsko

parobrodarsko društvo na diošice u Punta. Bavateljstvo u Punta.

Vlastito općaravništvo na Rieci, Riva Crisostoforo Colombo.

Plovitbeni red

vrijedi od 1. travnja 1912. do opoziva.

Pruga: Punta-Rijeka.

Swaki dan	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Swaki dan
prije podne				po podne
5.-	odl.	VPUNAT	dol.	4.50
5.15	dol.	Krk	odl.	4.35
5.25	odl.	Glavotok	dol.	4.25
6.15	dol.		dol.	3.40
6.20	odl.		dol.	3.35
6.50	du.	Malinska	odl.	3.0.
7.-	odl.		dol.	2.55
7.45	dol.	Omišalj	odl.	2.10
7.50	odl.		dol.	2.-
8.45	dol.	RJEKA	odl.	1.55

Uvjetno pristajanje u Njivicama i Torkolama.

Pruga: Rijeka-Nerezine.

Poned.	Cetvrt.	Postaje	Utorak	Petak
prije podne	prije podne		po podne	po podne
10.15	7.35	RJEKA	5.-	5.-
10.50	8.10	Opatija	4.25	4.25
11.-	8.20		4.15	4.15
12.20	9.40	Beli	2.55	2.55
12.20	9.50		2.45	2.45
1.30	10.40	Merag	1.55	1.55
1.80	10.50		1.45	1.45
2.10	11.30	Krk	1.05	1.05
2.20	11.40		12.35	12.55
	1.40		prije podne	prije podne
	1.30	Baškanova	11.25	11.25
	2.30		11.15	11.20
	2.40	Lopar	10.10	
4.20	3.40		10.05	
4.30	4.-	Rab	9.25	9.05
4.55	4.25		9.-	9.-
6.-	4.30	Lan	8.55	8.55
6.10	5.40		8.30	8.30
6.20	6.50	Vaši Lošinj	7.30	7.20
6.30	6.50		7.10	7.10
6.40	6.10	Mali Lošinj	7.-	7.-
7.30	7.-	NEREZINE	6.50	6.50

Uvjetno pristajanje u Punta i St. Baški

Brza pruga: Rieka-Opatija-Lovran-Rab

Swaku Srijedu	Swaku Subotu	POSTAJA	Swaku Srijedu	Swaku Subotu
prije podne	prije podne		po podne	po podne
7.35	10.15	RJEKA	7.20	9.-
8.10	10.50	Opatija	6.45	8.25
8.20	11.-		6.35	8.15
8.35	11.15	Lovran	6.20	8.-
8.40	11.20		6.10	7.50
12.30	3.10	Rab	2.80	4.-

Brza pruga: Rijeka-Opatija-Lovran-Lošinjvelli

Swake Nedjel.	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Swake Nedjel.
prije podne				po podne
7.35	odl.	Rijeka	dol.	9.20
8.10	dol.	Opatija	odl.	8.45
8.20	odl.		dol.	8.35
8.35	dol.	Lovran	odl.	8.15
8.40	odl.		dol.	8.10
1.25	dol.	LOŠINJVELI	odl.	8.80

Uvjetno pristajanje u Malomlošinjvella sv. Martina. Pruga: Baška-Punat-Rijeka.

Swaki Utorak	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Swak Srijed. Petak
prije podne				po podne
8.45	odl.	Baška	dol.	4.10
4.45	dol.	Punat	odl.	5.-
5.-	odl.		dol.	4.50
8.45	dol.	Rijeka	odl.	12.55

Uvjetno pristajanje u Staroj Baški. Pruga: Vrbnik-Sv. Marak-Silo-Crikvenica

Swaki dan	Odl. i Dol.	POSTAJE	Dol. i Odl.	Swaki dan
prije podne				po podne
4.30	odl.	Vrbnik	dol.	4.30
4.45	dol.	Sr. Marak	odl.	4.15
4.50	odl.		dol.	4.10
5.40	dol.	Silo	odl.	3.30
6.-	dol.	Crikvenica	odl.	3.-

Pruga Crikvenica-Rieka. Svaki utorak

6.15 pr. p. odl. Crikvenica dol. 3.45 po p. pr. p. dol. Rieka 8.51 odl. 12.45 po p.